

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व
औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचा-यांसाठी
राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) लागू करणे
बाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक-एमसीओ २०१९/प्र.क्र.१०१/नवि-१४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक- १२ जुलै, २०२३.

संदर्भ:

१. महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५.
२. नगर विकास विभाग, शासन अधिसूचना दि.१०.०२.२००६, दि.११.०१.२००७, दि. २८.०१.२०१०, व सुधारणा दि. ३०.०१.२०१८.
३. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. क्रमांक.एमसीओ-२०१७/प्र.क्र.६९/नवि-१४, दि.०७.०३.२०१७.
४. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:अनियो १००५/१२६/सेवा ४, दि.३१.१०.२००५.
५. वित्त विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक:अनियो १००७/१८/सेवा ४, दि.०७.०७.२००७.
६. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:अनियो २०१२/प्र.क्र.९६/सेवा ४, दि.२७.०८.२०१४.
७. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:अनियो २०१५/(NPS)/प्र.क्र.३२/सेवा ४, दि.०६.०४.२०१५.
८. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एमसीओ-२०१८/प्र.क्र.१३९/नवि-१४, दि.१२.०२.२०१८.
९. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एमसीओ-२०१७/प्र.क्र.६९/नवि-१४, दि.०८.०८.२०१९.
१०. नगरपरिषद प्रशासन संचालनालयाचे पत्र क्र.नपप्रसं/नप संवर्ग आस्था/DCPS/PRAN/२०१९/कक्ष-३ /११२४, दि.२६.०३.२०१९.
११. नगर विकास विभाग, पत्र क्र. एमसीओ-२०१९/प्र.क्र.१०१/नवि-१४, दि.०५.०९.२०१९.
१२. नगरपरिषद प्रशासन संचालनालयाचे पत्र क्र.नपप्रसं/कक्ष-३/DCPS संवर्ग कर्मचारी/२०२०/३१०८, दि.२४.१२.२०२०.

प्रस्तावना:

राज्यातील नगरपरिषदा व नगरपंचायतीच्या प्रशासकीय कामे व कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी सेवेच्या एकरूप अटी व शर्ती असलेली नगरपरिषदांच्या अधिका-यांची अधिक कार्यक्षम सेवा तयार करण्याच्या प्रयोजनार्थ, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे अधिनियम, १९६५ चे कलम ७५अ चे पोटकलम १ च्या तरतुदीनुसार संदर्भ क्र.२ येथील दि.१०.०२.२००६ रोजी प्रसिध्द केलेल्या अधिसूचनेन्वये महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा गठीत करण्यात आली असून सदर सेवा खालीलप्रमाणे आहेत:-

१. महाराष्ट्र नगरपरिषद अभियांत्रिकी सेवा (स्थापत्य, विद्युत, संगणक)
२. महाराष्ट्र नगरपरिषद पाणीपुरवठा, जलनिस्सारण व स्वच्छता अभियांत्रिकी सेवा
३. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखापरीक्षण व लेखा सेवा
४. महाराष्ट्र नगरपरिषद कर निर्धारण व प्रशासकीय सेवा
५. महाराष्ट्र नगरपरिषद अग्निशमन सेवा
६. महाराष्ट्र नगरपरिषद नगररचना व विकास सेवा

उपरोक्त सेवांसाठी महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा (समावेशन, नेमणुका, सेवेच्या शर्ती) नियम, २००६, दि.११.०१.२००७ च्या अधिसूचनेनुसार सेवा प्रवेश नियम विहित करण्यात आले असून त्यामध्ये दि.२८.०१.२०१० व दि.३०.०१.२०१८ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार सेवाप्रवेश नियमामध्ये वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत.

तसेच, नगरपरिषदा व नगरपंचायतीमधील स्वच्छता निरीक्षकांच्या सेवा एकसमान अटी व शर्तीनुसार अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी उक्त अधिनियमातील कलम ७५अ चे पोटकलम (१) व (२) अन्वये दि. ०७.०१.२०१९ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार महाराष्ट्र नगरपरिषद स्वच्छता निरीक्षक राज्यसेवा ही सेवा गठीत करण्यात आली आहे. तसेच, संदर्भ क्र.९ येथील दि.०८.०८.२०१९ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार स्वच्छता निरीक्षक सेवेतील कर्मचाऱ्यांकरिता महाराष्ट्र नगरपरिषद स्वच्छता निरीक्षक राज्यसेवा (समावेशन, नेमणुका, सेवेच्या शर्ती) सेवाप्रवेश नियम, २०१९ विहित करण्यात आले आहेत.

सद्यस्थितीत महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा अंतर्गत ७ सेवा असून त्यामधील ९ संवर्गात श्रेणी-अ, श्रेणी-ब व श्रेणी-क या श्रेणी आहेत. वाढते नागरीकरण व नागरिकांना द्यावयाच्या सेवा लक्षात घेता सध्याच्या संवर्ग कर्मचा-यांच्या पदसंख्येत भविष्यात वाढ होण्याची शक्यता आहे.

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे अधिनियम, १९६५ च्या कलम ७५ अ (१) (क) नुसार महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचारी राज्य शासनाच्या सेवेतील अधिकारी असतील व कलम ७५ अ (३) अन्वये वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आल्याप्रमाणे आणि त्या त्या वेळी अंमलात असलेले आणि राज्य शासनाच्या सेवेतील संबंधित वर्गातील अधिकाऱ्यास लागू असलेले सर्व नियम, विनियम किंवा आदेश हे महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्य सेवेत नेमलेल्या कर्मचारी यांना लागू आहेत. तसेच, कलम ७५ अ (५) नुसार नगरपालिका सेवेतील अधिकारी हे राज्य शासनाचे कर्मचारी असून त्यांचे वेतन व भत्ते हे नगरपालिका निधीमधून थेट मिळतील अशी तरतूद आहे.

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा (समावेशन, नेमणुका, सेवेच्या शर्ती) नियम, २००६ मधील नियम २८ नुसार तसेच, महाराष्ट्र नगरपरिषद स्वच्छता निरीक्षक राज्यसेवा (समावेशन, नेमणुका, सेवेच्या शर्ती) सेवाप्रवेश नियम २०१९ मधील नियम २८ नुसार या नियमांतर्गत येणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या सेवाविषयक बाबींसाठी शासनाने तयार केलेले नियम योग्य त्या फेरफारासह जसेच्या तसे लागू आहेत.

वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.४ येथील दि.३१.१०. २००५ अन्वये राज्य शासनाने १ नोव्हेंबर २००५ रोजी किंवा त्यानंतर राज्य शासनाच्या सेवेत नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांसाठी राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS)/परिभाषित अंशदान योजना (DCPS) अंमलात आणली आहे. त्यास अनुसरून राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS)/परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन (DCPS) योजनेसाठी संदर्भ क्र.५ येथील वित्त विभागाच्या दि.०७.०७.२००७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये अंमलबजावणीची कार्यपद्धती विहित केलेली आहे.

सन २०१५ पासून DCPS योजना केंद्र शासनाच्या नवीन राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन प्रणाली (NPS) मध्ये वर्ग केली आहे. परंतु महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील कर्मचारी यांना राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) लागू करण्याची कार्यपद्धती अद्याप विहित करण्यात आली नसल्याने महाराष्ट्र

नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील कर्मचारी यांचेसाठी राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील कर्मचाऱ्यांना राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.:-

१. वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.४ येथील दि.३१.१०.२००५ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये १ नोव्हेंबर २००५ रोजी किंवा त्यानंतर राज्य शासनाच्या सेवेत नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांसाठी लागू करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) मधील तरतुदी व त्यामध्ये करण्यात येणाऱ्या सुधारणा ह्या महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील अधिकारी/कर्मचारी यांना लागू राहतील.
२. शासनाने केंद्र शासनाच्या धर्तीवर राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणालीमध्ये (NPS-The National Pension Scheme) सामील होण्याचा निर्णय वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.६ येथील दि.२७.०८.२०१४ अन्वये घेतला आहे व त्याबाबत वित्त विभागाने संदर्भ क्र.७ येथील दि.०६.०४.२०१५ शासन निर्णयान्वये कार्यपद्धती निश्चित केली आहे. त्यानुसार, वित्त विभागाच्या दि.३०.०९.२०२२ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली दि.०१.०४.२०१५ पासून लागू करण्यात आली आहे. उपरोक्त नमूद बाबी योग्य त्या फेरफारासह महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील कर्मचारी यांना लागू राहतील.
३. नगरपरिषदा/नगरपंचायती मध्ये कार्यरत महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवेतील कर्मचारी यांना राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली लागू करण्याअगोदर नियुक्ती प्राधिकारी या नात्याने आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई यांनी एन. पी. एस. ट्रस्ट यांच्यासोबत करारनामा करणे आवश्यक राहिल.
४. निवृत्तीवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण यांनी मे. एनएसडीएल यांची केंद्रीय देखभाल अभिकरण (Central Recordkeeping Agency) आणि मे. अॅक्सिस बँक लिमिटेड यांची ट्रस्टी बँक म्हणून नियुक्ती केली आहे.
५. नगरपरिषद/नगरपंचायतीमध्ये ही प्रणाली राबविण्यासाठी खालीलप्रमाणे प्राधिकारी नियुक्त करण्यात येत आहेत:-
सदर अधिकारी राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणालीच्या (NPS) अनुषंगाने वित्त विभाग, शासन निर्णय दि. ०६.०४.२०१५ मध्ये नमूद केल्यानुसार व वेळोवेळी सुधारणा केल्यानुसार कर्तव्ये व जबाबदारी पार पाडतील.
(अ) डीटीए (DTA-Directorate Of Treasury & Accounts)- आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई हे महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचाऱ्यांकरिता डीटीए (DTA) असतील. त्यांनी त्यांची नोंदणी केंद्रीय देखभाल अभिकरण यांच्याकडे करून घ्यावी.
(ब) नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई हे उपराज्य देखभाल अभिकरण (Deputy State Record Keeping Agency) म्हणून काम करतील.
(क) नगरपरिषदा/नगरपंचायतीमध्ये कार्यरत महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखापरीक्षण व लेखा सेवा या राज्य संवर्गातील कर्मचारी अथवा लेखा विभागाचा प्रमुख हे महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचाऱ्यांकरिता डीटीओ (DTO- District Treasury Officer) असतील.

- (ड) नगरपरिषदा/नगरपंचायतीमधील मुख्याधिकारी हे महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचाऱ्यांकरिता डीडीओ (DDO-Drawing & Disbursing Officer) असतील.
६. डीडीओ (DDO) आणि डीटीओ (DTO) यांनी कर्मचाऱ्यांचा प्रान (PRAN-Permanent Retirement Account Number) मिळण्यासाठी निवृत्तीवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण आणि मे. एनएसडीएल ई-गव्हर्नन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड यांनी निर्देशित केल्यानुसार त्यांनी विकसित केलेल्या प्रणालीमधुन (System) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेमध्ये कर्मचाऱ्यांची नोंदणी करावी.
७. कर्मचाऱ्यांचे अंशदान व त्यावरील नियोक्त्याचे अंशदान हे शासन निर्णय वित्त विभाग दि. ०६.०४.२०१५ मध्ये नमूद विहित मुदतीत सीआरए (CRA) आणि ट्रस्टी बँकेला पाठविण्यास डीटीओ (DTO) जबाबदार असेल.
८. राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणाली (NPS) लागू असणारा महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचारी प्रतिनियुक्तीवर इतर कार्यालयात बदली होऊन गेल्यास ते कार्यालय जर राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत नोंदणीकृत असल्यास त्या कार्यालयाचा नोंदणीकृत डीडीओ (DDO) आणि डीटीओ (DTO) हे त्या कर्मचाऱ्याचे अंशदान कपात करून राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत विहित मुदतीत भरण्यास जबाबदार असतील. सदर कार्यालय राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत नोंदणीकृत नसल्यास त्या कार्यालयाचा आहरण व संवितरण अधिकारी संबंधित कर्मचाऱ्याचे राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेचे अंशदान व नियोक्त्याचे अंशदान कपात करून विहित मुदतीत मुळ कार्यालयाच्या कार्यालय प्रमुखाकडे पाठविण्यासाठी जबाबदार असेल, प्रतिनियुक्तीवरील कर्मचाऱ्याचे असे प्राप्त अंशदान राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणालीत विहित मुदतीत भरण्यास मूळ कार्यालयाचा डीटीओ (DTO) जबाबदार असेल.
९. ज्या नगरपरिषदा/नगरपंचायतीने त्यांच्याकडील कर्मचाऱ्यांचे यापूर्वीचे अंशदान विहित दराने अथवा त्यापेक्षा कमी दराने कपात करून त्यावरील नियोक्त्याच्या अंशदानासह वा नियोक्त्याच्या अंशदानाव्यतिरिक्त जमा करून बँकांच्या मुदत ठेवीमध्ये ठेवले आहे. त्यांनी सदर कर्मचाऱ्यांचे अंशदान त्यावर वेळोवेळी बँकेकडून मिळालेल्या व्याजाच्या रकमा अंतर्भूत करून सीआरए (CRA) व ट्रस्टी बँक यांना पाठवावे.
१०. ज्या कर्मचाऱ्याच्या वेतनातून १०% पेक्षा कमी अथवा जास्त दराने अंशदान कपात केली असून नियोक्त्याचे अंशदान विहित दराने दिले नसेल, अशा प्रकरणी शासन निर्णय वित्त विभाग दि. ०६.०४ २०१५ मधील परिच्छेद क्र. ४९ नुसार कार्यवाही करावी.
११. ज्या कर्मचाऱ्याचे वेतनातून अंशदान कपात केलेले नाही त्यांच्या बाबतीत मागील अंशदानाची वसुली शासन निर्णय, वित्त विभाग दि. ०७.०७.२००७ मधील परिच्छेद क्र. १६ नुसार करावी.
१२. राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन प्रणालीच्या खात्यात जमा करण्यात येत असलले अंशदान योग्य असल्याची खात्री दरमहा करण्याची जबाबदारी कर्मचाऱ्याची राहिल. त्यामध्ये काही त्रुटी आढळल्यास त्याबाबत कर्मचाऱ्याने आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यास लेखी निवेदन देणे आवश्यक आहे. जो कर्मचारी याप्रकारे कार्यवाही करणार नाही तो भविष्यात कोणतीही तक्रार (कायदेशीर कार्यवाही) करू शकणार नाही.
१३. ज्या नगरपरिषदांनी/नगरपंचायतींनी महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरे राज्यसेवा कर्मचारी यांच्या अंशदानाची रक्कम (सदस्याचे अंशदान व नियोक्त्याचे अंशदान) बँकेमध्ये जमा केली आहे

त्या सदस्यांचे अंशदान तसेच शासनाचे अंशदान ही रक्कम NSDL कडे प्रत्यक्षात ज्या दिनांकास जमा केली जाणार आहे, त्या दिनांकापर्यंतचे भविष्य निर्वाह निधीच्या दराने होणारे व्याज संबंधितांना अनुज्ञेय होणार आहे. आतापर्यंत बँकेत जमा झालेल्या रकमेवर मिळणारे व्याज विचारात घेऊन व्याजाच्या फरकाची रक्कम कमी पडत असल्यास तो नगरपरिषेदच्या/नगरपंचायतीच्या स्वनिधीतून देणे बंधनकारक राहिल.

१४. वित्त विभागाच्या राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन प्रणाली (NPS) संदर्भातील वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या आदेशांचे पालन होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

२. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.३३/२३, सेवा-४, दि.१८.०४.२०२३ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०७१२१८१२४२४८२५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रियांका कुलकर्णी-छापवाले)
शासनाच्या उप सचिव

प्रत:-

१. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, बेलापूर भवन, नवी मुंबई.
२. सर्व विभागीय आयुक्त तथा प्रादेशिक संचालक.
३. सर्व जिल्हाधिकारी.
४. सर्व महानगरपालिका आयुक्त.
५. महालेखापाल (ले. व अ.) महाराष्ट्र -१ व २, मुंबई/नागपूर
६. महालेखापाल (ले.प.) महाराष्ट्र -१ व २, मुंबई/नागपूर
७. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
८. अधिदान व लेखा अधिकारी, वांद्रे (पूर्व), अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई.
९. निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.
१०. सर्व नगरपरिषदा/ नगरपंचायती.
११. कार्यासन सेवा-४/व्यय-३/अर्थसंकल्प-१६/कोषा-५, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. कार्यासन नवि-४/ कार्यासन नवि-३१, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. प्रधान सचिव (नवि-२) यांचे स्वीय सहायक, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवडनस्ती (नवि-१४).